

Obracanje ambasadora Henri L. Klarka, supervizora za Brcko nastavnom osoblju u srednjim skolama Brcko distrikta

Drago mi je sto sam danas ovdje sa vama. U svakoj drzavi, ljudi koji rade u obrazovanju zasluazuju veliko postovanje, za odgovornost koju oni kao i vi, preuzimate za obrazovanje novih generacija. Vi djeci Brcko Distrikta mozete omoguciti da se bolje ostvare intelektualno i profesionalno, cak i da ostvare bolje finansijske rezultate nego sto je to bilo moguće prethodnim generacijama. Na slican nacin cete i Vi svakodnevno uticati na njih u ucionicama i izvan njih, i sa samim rastom stvarati kod djece Distrikta vecu sposobnost tolerancije i mogucnost uspostavljanja uspjesnijih medjuljudskih odnosa. Nacin na koji drzite casove, kao i vas licni odnos sa svakim djetetom ce nasoj djeci dati sansu za svjetliju buducnost. Danas bih zelio da kazem nesto vise o ulozi koju imate i njenoj vaznosti u prelaznom periodu u novi Brcko Distrikt. Sa zadovoljstvom ocekujem da odgovorim na pitanja koja cete postaviti na kraju ovog govora.

Institucije Brcko Distrikta prolaze kroz duboke strukturalne reforme. Reforme obuhvataju samu Vladu, pravni sistem, pojedinacne zakone, budzet i druge sisteme finansijske kontrole, multietnicko osoblje, nove plate i zabrana sukoba interesa. Vlada Brcko Distrikta i OHR transformisu citavu politicku strukturu Distrikta. Reforma u skolama – novi zakoni, uskladjeni nastavni plan i program, integrisana i reorganizovana odjeljenja – su usko povezani sa ostalim reformama i uticace na cijelokupno drustvo.

Neki ljudi govore o Brckom kao o laboratoriji. Ja ne smatram da je Brcko laboratorija. Mi nista ne testiramo, niti ispitujemo neciju teoriju. Mi cinimo minimalne promjene koje su neophodne da bi se Brcko izgradilo nakon destruktivnih ratnih dejstava i kako bi omogucili svojoj djeci sansu za bolji zivot.

Mi to ne mozemo uraditi vraćanjem ili gledanjem unazad. Moramo naporno raditi da bismo popravili stetu nastalu u ratu, i da bismo unaprijedili sistem javnih skola koji imamo. Mi na to ne mozemo uticati. Mozemo popraviti i poboljsati samo ono sto mi imamo. Nemamo vremena za gubljenje. Druge zemlje koje su prije bile sastavni dio Istocne Evrope se razvijaju, a neke – mislim na Madjarsku, Cesku Republiku, Poljsku i Balticke Drzave, Sloveniju – su daleko ispred Brckog.

Vodje uvijek imaju vaznu ulogu, pogotovo u vrijeme brzih promjena. Upravo sada vase vodjstvo je veoma vazno u svakoj skoli, i svakoj ucionici. Ja znam u kakvim skolama bih ja zelio da radim, a mislim da isto vrijedi i za vas; u onim u kojima se kompletno osoblje intelektualno stimulise, ima izazove u profesionalnom smislu, u kojima se nastavnici raduju mogucnosti da efikasnije predaju zanimljivo nastavno gradivo; u kojima su nastavnici i učenici zadovoljni ostvarenim progresom i svjesni su da ce sljedeca skolska godina biti bolja od prethodne; u kojim se učenici Vama obracaju trazeci podrsku koja im je potrebna kada nesto rade dobro, ili pak instrukcije kada ne razumiju ili nisu sigurni sta da rade; u skolama u kojima svi znaju da se mogu osloniti na vas jer cete biti pravedni prema svima, i odlucni u zahtijevanju da se postuju visoki standardi; u skolama u kojima ce se oni koji ometaju nastavu, ili ne uspijevaju da ispune vase visoke standarde suociti sa posljedicama.

Prosla godina je bila zastrasujuca: nasilje u skolama, a potom na ulicama. Etnicka netrpeljivost je namjerno ispolitizirana i skole su bile zatvorene. Ucenici i nastavnici koji su izazvali ove probleme nisu uvijek odgovarali za ono sto su ucinili. Nakon toga su skole nastavile sa radom kako bi se skolska godina privela kraju.

Novinari su me pitali koliki je rizik da se nemiri ponove i ove godine. Mislim da je jedino ispravno da sa vama otvoreno razgovaram o tom pitanju. Ovo nije prijatna tema za razgovor. Nadam se da nece biti nemira, u skolama ili van njih. Ali uzimajuci u obzir mogucnost prijetnji od strane ekstremnih nacionalista, morate znati kako cemo reagovati i sta se od vas ocekuje. Ova godina ce biti drugacija od prethodne. Obecao sam direktorima skola a obecavam i vama: ova godina ce biti drugacija. Kako to mogu reci? Dopustite mi da budem odredjeniji.

1. Uspostavljeni su novi zakoni i novi sistem krivicnog gonjenja

1. Policija je bolje pripremljena za suzbijanje nasilja na ulicama

1. Vi i direktori skola ste dobili posao podrazumijevajuci da cete podrzavati multikulturalno obrazovanje,

1. Imacete vise vremena i proci cete odgovarajucu obuku, sto Vam daje mogucnost da razmotrite kako se suociti sa teskim disciplinskim slucajevima.

1. Izradjen je kodeks ponasanja za ucenike, kao i kodeks za nastavno i administrativno osoblje, koji se konkretno bavi medjulgudskim odnosima. Preporucujem Vam da osigurate da svaki ucenik bude upoznat sa kodeksom ponasanja za ucenike kao i to da učenici imaju priliku da razgovaraju o svojim obavezama. Ovi kodeksi treba da budu slicni ugovorima izmedju Vas i učenika, i izmedju vas i administrativnog osoblja skola.

2. Ja NE planiram da zatvorim sve skole, cak i ukoliko se pojave ozbiljni neredi. Ako se u nekoj skoli izgubi kontrola, zatvoricu, ili cu preporuciti da se zatvori samo TA skola.

3. U slucajevima gdje se pojave ozbiljni neredi, bez obzira da li je skola zatvorena ili ne, izvrsice se istraga u vezi toga sta je pogresno ucinjeno, i ko je ili nije preuzeo odgovornost za zavodjenje discipline.

4. Nastavnici i administrativno osoblje koje je podsticalo ili doprinijelo neredima ce izgubiti posao. Rad onih koji ne prihvataju odgovornost za primjenu kodeksa ponasanja ce biti razmotren.

Mozda smatrate da govorim previse otvoreno. Postujem cinjenicu da Vi poznajete proces poducavanja bolje nego ja. Ipak, nas je zadatak da napravimo istinsku istorijsku promjenu u skolama u Brckom, i stoga cu radije govoriti sasvim otvoreno prije nego sto bih da ostavim mjesta nejasnocama u vezi mojih ocekivanja od svih Vas, administrativnog osoblja, policije i svih ostalih.

Ovo nije eksperiment. Ovu promijenu cemo napraviti samo jednom. Djece radi, svi mi od pocetka moramo dati sve od sebe da bi ova promjena bila uspjesna. Kao sto sam rekao direktorima skola, obavice se mnogo javnih rasprava o promjenama u obrazovnom sistemu, tako da ce do pocetka septembra rizik od izazivanja nereda biti mali. Na zalost, Zakon o obrazovanju je ispolitiziran. Bez obzira na miroljubivost velike vecine ljudi u Brckom, nekoliko onih koji ze le prouzrokovati probleme ce, u najmanju ruku, pokusati uznemiriti ostale. Stoga je znacajno da svako od nas zna ne samo svoju ulogu u slucaju nastajanja problema, nego i ulogu onih koji mogu pomoci.

Policija Brckog je isla na kurseve za obuku o novom Krivicnom zakonu. Oni su dobili instrukcije o razlici izmedju

kriminalnih radnji i prekršaja. Oni znaju razliku između načina pristupa maloljetnoj djeci i odraslima. Radili na ovim pitanjima naravno kada se radi o javnom redu i miru.

Oni, naravno, mogu doći u vaše škole ukoliko vam je pomoć potrebna. Ukoliko nemate konkretan problem, ili povod koji nagovještava problem, oni vjerovatno neće biti u zgradi vaše škole, osim ukoliko ih ne pozovete da dođu. Direktori škola i nastavno osoblje su, prije svega, odgovorni za ono što se dešava unutar škole i u školskom dvorištu.

Trazio sam od policije da obezbijedi da svako učenik koji želi doći u školu može to učiniti, a da pritom ne bude uznemiravan ili fizički maltretiran. Prvog dana škole, ili bilo kojeg dana kada bi mogli postojati razlozi da se očekuju teskoće, policija će formirati obezbjeđenje oko prilaza svakoj školi. Obezbjeđenje će se nalaziti u krugu od 100 m od školskog dvorišta, u zavisnosti od fizičkog položaja svake škole. U krugu ovog obezbjeđenja policija će obezbijediti nesmetan dolazak učenika i nastavnika u školu. Prisustvo jednog broja policajaca će biti vidno, a takođe će postojati i dodatno obezbjeđenje koje neće biti uočljivo.

Još važnije, policija je odredila policajce koji će biti u vezi sa svim školama. Savjetujem Vam da sa njima unaprijed porazgovarate o tome šta se može desiti, i da znate kako možete stupiti u kontakt sa njima u hitnim slučajevima.

Da li ste pripremljeni za situaciju koja se može desiti unutar škole? Da li ste upoznati sa pravilima koja se tiču uvredljivih nacionalnih simbola? Da li ćete vi oprezno pratiti sikaniranje ili zlostavljanje koje ne samo da je suprotno kodeksu nego može dovesti do mnogo ozbiljnijeg sukoba? Da li možete zaustaviti takve probleme prije nego izmaknu kontroli? Naravno da možete – bolje nego što ja to mogu!

Neki od vas će nesumnjivo biti suočeni sa ozbiljnim izazovima. Trajni zadatak održavanja discipline, vjerovatno, nije omiljeni dio vašeg posla. Ipak, ne postoji obrazovanje bez discipline – a disciplina ima više oblika.

Naravno da vas posao obuhvata mnogo više od discipline. Citava ideja o multikulturalnom nastavnom planu i programu najviše zavisi od vas. Zaista sam bio izuzetno zadovoljan kada mi je predstavljen značajni doprinos svih Vas u pripremanju harmonizovanog nastavnog plana i programa. Ta činjenica mi je pomogla da se uvjerim da će ovaj nastavni plan i program biti uspješan, da ukoliko je to potrebno prilagođen, kao i da će uskoro biti bolji od entitetskih nastavnih planova i programa koje je zamjenio.

Naravno, samo Vi to možete ostvariti. Odredbe Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, i odredbe Plana za implementaciju su veoma jasna i veoma pravedna. Prema njima glavni teret je na vama. Po mom mišljenju, to je pravo mjesto gdje odgovornost treba da bude: prije svega na svim nastavnicima koji su odgovorni za nastavni proces i za sve što se dešava (ili se ne dešava) u učionicama.

Na primjer, morate dozvoliti djeci da koriste svoj maternji jezik, ali vi se ipak morate obraćati djeci tako da vas ona razumiju. Podjednako učenje dva pisma će u velikoj mjeri zavisiti od vas. Neću se truditi da spomenem sve aspekte kojima ćete morati da se bavite.

Otprilike jednaku važnost kao i nastavni plan i program će i imati vaš lični primjer, u tome da svako dijete tretirate ravnopravno. Oni od vas koji su pročitali Konacnu arbitražnu odluku Arbitražnog tribunala za Brčko znaju da se od mene, kao Supervizora, zahtijeva da obezbijedim da je svakom stanovniku Distrikta pružen jednak pristup odgovarajućem obrazovanju bez diskriminacije. To je veoma zahtjevan posao. Zato je Zakon tako jasan i izricit.

Osim toga, odredbe nisu samo pravni zahtjevi. Zajedno uzete, one su čvrsta moralna izjava da svako dijete u Brčko Distriktu može, i mora, biti ravnopravno tretirano u javnim školama. Primjer koji Vi dajete, u učionicama i izvan njih, u svom ophodjenju prema svakom djetetu pred drugom djecom, će služiti ovom nacelu jasnije i trajnije nego što ja to mogu.

Ja smatram da se većina vas opredjelila za poziv nastavnika zato što volite djecu i volite da ih podučavate. Vi najbolje znate kako da navedete svako dijete da ostvari svoj maksimum. Vi ćete bez svake sumnje znati kada će strpljenje, ili ohrabrenje, imati veći efekat od discipline.

U posljednjih par godina postojao je veliki broj programa za omladinu u Brckom organizovanih na multietničkoj osnovi. Koliko sam ja upoznat, ni jedan od ovih programa nije bio neuspjšan. Oni su svi na dobrovoljnoj osnovi, vi ćete reći, i to je istina. Oni su uspješni jer djeci pružaju nešto bolje, tako da se djeca žele uključiti u njih. Ali, oni su, također, uspješni jer se djeca mogu bolje ponašati u multikulturalnim situacijama nego odrasli. Ona nisu rođena sa predrasudama, i za razliku od vas i mene, oni još uvijek brže uče.

Do sada su se moji komentari odnosili na nastavno osoblje koje je zaposleno u cijavom školskom sistemu. Sada bih želio da dodam nekoliko komentara koji se posebno odnose na vas, srednjeskolsko nastavno osoblje. Svi mi očekujemo da će se proces integracije odvijati sporije u osnovnim školama, i da će se uglavnom pojaviti kako se ljudi koji žive u blizini osnovnih škola doseljavaju u ili sele iz naselja.

Najveća promjena će se dogoditi u prvim razredima srednjih škola. Kao što znate, svaki učenik je već odabrao svoj poziv, i oni koji imaju potrebne kvalifikacije će se upisati u školu tog usmjerenja. Neće se upisivati na nacionalnoj osnovi, ali će osjetiti potpunu primjenu novog harmonizovanog nastavnog plana i programa – zajedničko učenje opstih predmeta, podjela na nacionalne grupe za predmete od nacionalnog interesa (jezik, kultura, jedan dio predmeta istorija i muzička kultura). Drugi, treći i četvrti razredi srednjih škola će imati isti sastav odjeljenja koja su formirana prethodnih godina. Ali škole neće biti podijeljene na različite škole za različite nacije. U drugim, trećim i četvrtim razredima nastava će se održavati istovremeno i za odjeljenja sa srpskom djecom i za odjeljenja za bosnjackom djecom.

Stoga je razumno očekivati više zebnje, napetosti među učenicima srednjih škola nego među učenicima osnovnih škola. Shvatam da ova djeca vjerovatno pamte više trauma iz rata nego mlađa djeca, i vjerovatno bi emotivnije reagovali na nacionalna pitanja. Oni su svoje školovanje većim dijelom proveli u odvojenim školama.

Ipak, također možemo očekivati da se učenici srednjih škola raduju svojoj budućnosti. Većini će biti jasno da će uskoro živjeti u multikulturalnom svijetu. Oni možda mogu biti ispolitizirani, ali vjerujem da će uvidjeti da će prouzrokovanje problema naskoditi njihovoj budućnosti. Većini neće biti tesko da tolerisu školske kolege drugih nacionalnosti, posebno ukoliko ih vi budete razumno i čvrsto vodili.

Ljudi u Brckom su već obnovili multikulturalni život u gradu i u nekim selima Distrikta. Škole su skoro posljednje institucije gdje se osjeća segregacija. Vlada, sudovi, policija, veći broj radnih mjesta u gradu ili na pijaci Arizona predstavljaju multikulturalno društvo. Vi imate divnu priliku da ovo društvo napravite boljim preko onog što je najdragocjenije u njemu – a to su mladi ljudi.